

ПЛАГІАТ ЯК ПРОЯВ ПРИВЛАСНЕННЯ ПЛОДІВ ЧУЖОЇ ТВОРЧОСТІ

Пуга Яна Григорівна

Студентка 2-го курсу факультету соціології та права НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Бежвець А.М.

старший викладач кафедри адміністративного, фінансового і господарського права факультету соціології і права НТУУ «КПІ»

Кожен із нас є унікальною і неповторною особистістю, якій притаманна творчість у літературній, науковій, технічній, художній, виробничій та іншій сфері діяльності, що сприяє підвищенню рівня розвитку цивілізації. Проте поруч із результатами інтелектуальної діяльності людини існує і плагіат [лат. *plagiatus* - викрадений], що виражається у формі оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [1].

Ч.1 ст.41 Конституції України визначає, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами інтелектуальної, творчої діяльності. Але слід зазначити, що на сьогоднішній день ми все частіше зустрічаємося з випадками привласнення стороннього твору, які жваво обговорюються в ЗМІ. Однак внаслідок наявних недоліків у законодавчій базі України, громадянам все ще складно захистити свої порушені права та інтереси в судовому порядку.

Задля якісного підвищення рівня законодавства у сфері авторських та суміжних прав людини і громадянина, необхідно враховувати досвід іноземних держав, які неодноразово вирішували цю проблему на практиці. На відміну від Росії, де плагіат підпадає під дію Кримінального кодексу, Україна визначає караним лише умисне порушення авторського права і суміжних прав, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі [2].

Різні країни світу по-своєму розробляють методи боротьби із плагіатом. Так, у 2004 р. інформаційне агентство УНІАН започаткувало премію "Золотий пілосос", яку вручають видавцям, що допускають несанкціоноване використання інформації інших ЗМІ без жодних посилань та укладання

відповідних угод про передплату. У сусідній Росії також існує аналогічна номінація, яка має назву "Золотая калоша" [3; с.59].

Українські політики все частіше використовують у своїх промовах, привітаннях, виступах запозичені думки інших ораторів. Прискіпливі журналісти ЗМІ виявили, що виступ 28 червня 2011 року секретаря Ради національної безпеки та оборони Раїси Богатирьової на врученні дипломів студентам Києво–Могилянської академії був надто схожий на промову глави корпорації Apple Стіва Джобса перед випускниками Стенфордського університету у 2005 році. Цей випадок обговорювався досить великою кількістю іноземних видань та негативно вплинув на імідж України.

Іншим яскравим прикладом є російсько–український скандал, який нещодавно розгорнувся. Так представники російської компанії Fancy Toys подали до суду на виробників іграшок з Євпаторії за створення звірят, схожих на Чебурашку, авторські права на якого придбані Fancy Toys у фільмофонду кіностудії "Союзмультфільм". Однак українські виробники заперечують, зазначаючи, що їх м'яка іграшка нагадує лемура і аж ніяк не славнозвісного героя мультфільму. Досі невідомо, хто ж насправді є творцем Чебурашки. Одні підтримують дитячого письменника Е. Успенського, який у своїй книзі "Крокодил Гена та друзі" вперше описав дивовижну тваринку. Інші – художника Алфеевського, який у 1965 році проілюстрував книгу. Треті – художника – аніматора Л. Шварцмана, який створив всіх героїв мультиків за участю Чебурашки. Проте Басманний районний суд Москви у квітні 2011 року ухвалив рішення, згідно з яким виключні права на звірятка належать лише ДП «Фільмофонд кіностудії "Союзмультфільм"».

Досить поширене явище запозичення ідей можна спостерігати у fashion індустрії. Дизайнери копіюють моделі одягу, що були представлені на показах їх колег, та які користуються попитом у споживачів. Після кожного Тижня моди у колекціях вітчизняних кутюр'є кореспонденти популярних видань демонструють схожість мотивів з широковідомими брендами, такими як Dior, Calvin Klein, Roberto Cavalli, Armani, Alexander McQueen, Prada. Проте слід навести приклад, коли українська культура надихає іноземних дизайнерів на

створення модельного ряду. Так, коломийський писанкар Олег Кіращук на модних сукнях з колекції Guccі упізнав візерунки кількох своїх писанок, які продає через Інтернет – аукціони та посередників за кордон, і припускає, що саме там унікальні візерунки помітив знаний Дім моди. До Guccі в Олега претензій немає, він лише дякує за такий піар.

Закон України " Про авторське право і суміжні права" від 11.07.2001 року, передбачає вільне, без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), та безоплатне використання твору будь-якою особою, але за умови обов'язкового зазначення імені автора та джерела запозичення. Комерційне ж використання твору, його частини, ідеї можливе лише за виплати автору відповідної винагороди.

Отже, необхідно оволодіти нормами посилення на першоджерела, щоб запобігти звинуваченням щодо привласнення результатів чужої творчості. Бо саме таким чином ми виявляємо повагу до тих, хто раніше досліджував певну тематику, а також уникаємо запозичення виняткових міркувань автора та перекручення оригінального тексту.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про авторське право і суміжні права" // ВВР, 1994, N 13, ст.64;
2. Кримінальний кодекс України // ВВР, 2001, N 25-26, ст. 131;
3. Германова О. "Фабрика" плагіату в інформаційному просторі // Вісник податкової служби України. – 2007. - № 40. – с. 56 – 59.